

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EKN, sagsnr.: 2018-27
Den 8. februar 2018

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018

SAMLENOTAT

1. Mellemøsten	2
2. Moldova	4
3. EU's forhold til Myanmar	6
4. EU's forhold til Cambodja	8
5. Venezuela.....	10

1. Mellemøsten

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 ventes der en drøftelse af den mellemøstlige fredsproces i lyset af den seneste udvikling, herunder USA's beslutning om at flytte sin ambassade til Jerusalem, usikkerheden om finansieringen af UNRWA og det uformelle frokostmøde med centrale arabiske udenrigsministre i forbindelse med rådsmødet.

2. Baggrund

Den mellemøstlige fredsproces står i et vadested uden udsigt til snarlig konstruktiv fremdrift. Forhandlinger mellem de to parter har ikke fundet sted siden begyndelsen af 2014, da daværende USA-udenrigsminister John Kerrys fredsinitiativ gik i sig selv. Præsident Donald Trump har siden sin tiltræden udtrykt en ambition om at gennemføre en stor fredsaftale, som ville involvere større dele af den mellemøstlige region. Ambitionen er indtil videre ikke blevet nærmere italesat, og det fremstår usikkert, om der kommer et egentligt amerikansk fredsinitiativ i den nærmeste fremtid.

Usikkerheden er øget efter præsident Trumps beslutning primo december 2017 om at anerkende Jerusalem som Israels hovedstad - uden at referere til Palæstinas krav om at få Østjerusalem som sin hovedstad. Udmeldingen har skabt et negativt momentum med skarpe reaktioner fra palæstinensisk og arabisk side. Palæstinenserne har givet udtryk for at have mistet tilliden til USA's rolle som troværdig mægler. Fra amerikansk side har man reageret ved at bebude tilbageholdelse af store dele af den omfattende økonomiske støtte til selvstyret og UNRWA (The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East).

EU har i det store hele stået sammen imod den amerikanske Jerusalem-udmelding, hvilket bl.a. er udtrykt under drøftelser i forbindelse med de seneste to rådsmøder deltagelse af henholdsvis den israelske premierminister Benjamin Netanyahu i december 2017 og præsident Mahmoud Abbas i januar 2018. EU har i det hele taget engageret sig i at holde de fortsatte muligheder åbne med udgangspunkt i de helt centrale elementer i en fredsløsning. Det vil sige to-statsløsningen og Jerusalems status som delt hovedstad for en israelsk og palæstinensisk stat, medmindre de to parter aftaler andet. Endelig tog EU's udenrigsrepræsentant, Mogherini, initiativ til et ekstraordinært møde den 31. januar 2018 i den gruppe af internationale donorer (AHLC), der, under ledelse af Norge, koordinerer meget af den internationale støtte til PA. Et vigtigt formål med mødet var, at palæstinenserne, israelerne og amerikanerne dermed var sammen igen for første gang siden udmeldingen fra USA om Jerusalem. Der var deltagelse på ministerniveau fra israelsk og palæstinensisk side. EU vil fortsætte med at række ud til centrale aktører i fredsprocessen i forbindelse med det kommende rådsmøde den 26. februar, hvor en række arabiske udenrigsministre er inviteret til at drøfte situationen.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 ventes der en drøftelse af den mellemøstlige fredsproces i lyset af den seneste udvikling, herunder hvordan EU sammen med de aktuelle internationale bestræbelser bedst kan støtte fredsprocessen fremadrettet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdning

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om en fortsat aktiv og bredspektret EU-indsats i samarbejde med internationale og regionale aktører med det hovedsigte at støtte fredsforhandlinger.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter en aktiv rolle for EU i samarbejde med relevante internationale partnere. Målet med EU's bestræbelser er overordnet at understøtte mulighederne for en snarlig genoptagelse af fredsforhandlingerne med henblik på realiseringen af en to-statsløsning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 19. januar 2018.

2. Moldova

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 forventes der en drøftelse af den politiske situation i Moldova samt status over gennemførelsen af associerings- og frihandelsaftalen mellem EU og Moldova. Der ventes enighed om, at EU bekræfter sin opbakning og støtte til Moldova, men samtidig betoner behovet for, at Moldova gennemfører de nødvendige politiske og økonomiske reformer med henblik på sikring af retsstatsprincipper og finansiell stabilitet, bekæmpelse af korruption og styrkelse af et pluralistisk demokrati. Der ventes vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 forventes der en drøftelse af den politiske situation i Moldova, hvilket samtidig vil være en lejlighed til at gøre status over gennemførelsen af associerings- og frihandelsaftalen mellem EU og Moldova (AA/DCFTA), som trådte i kraft i 2016. Moldova har haft visumfrihed til Schengen-området siden april 2014.

Selv om Moldova er kommet langt i tilnærmelsen til EU, er det ikke lykkedes de pro-europæiske regeringer siden 2009 at sikre økonomisk fremgang for den brede befolkning. Samtidig har gennemførelsen af de nødvendige reformer, ikke mindst på det juridiske område og i bekæmpelsen af korruption, været mangelfuld og er ikke sket i det omfang og det tempo, som man gerne havde set fra EU's side.

Befolkningens generelle utilfredshed med regeringen førte i 2016 til, at præsidentvalget blev knebent vundet af socialistpartiets pro-russiske leder, Igor Dodon. Moldova befinder sig dermed i en politisk vanskelig situation af "co-habitation", hvor præsidenten og regeringen er grundlæggende uenige om retningen for Moldovas internationale orientering. Der skal afholdes parlamentsvalg i Moldova i slutningen af 2018.

Transnistrien er formelt set en del af Moldova, men den pro-russiske udbryderrepublik har siden 1992 i realiteten været de-facto selvstændigt. Den internationale forhandlingsproces med henblik på at løse den frosne konflikt - de såkaldte 5+2-forhandlinger - har på intet tidspunkt ført til afgørende fremskridt.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 ventes der en drøftelse af den politiske situation i Moldova og arbejdet med gennemførelsen af EU's associerings- og frihandelsaftale (AA/DCFTA) med Moldova. Der forventes vedtaget rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være bred opbakning i Rådet til at bekræfte EU's støtte og opbakning til Moldovas reformproces med samtidig understregning af behovet for, at regeringen gennemfører de nødvendige politiske og økonomiske reformer i overensstemmelse med associerings- og frihandelsaftalen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker op om reformprocessen i Moldova og gennemførelsen af associerings- og frihandelsaftalen i Moldova, herunder de nødvendige reformer til styrkelse af demokratiet og opbygning af en retsstat.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

3. EU's forhold til Myanmar

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 forventes der vedtaget nye rådskonklusioner om Myanmar/ Burma, der følger op på de seneste rådskonklusioner, der blev vedtaget på udenrigsministermødet den 16. oktober 2017. Udover at fordømme de alvorlige menneskerettighedsovergreb begået af Myanmar's sikkerhedsstyrker mod rohingya-befolkningen i Rakhine-staten og opfordre til, at der gives fuld adgang for FN's Menneskerettighedskommissions Fact-Finding Mission, forventes rådskonklusionerne at lægge op til tiltag, der kan øge presset på Myanmar's militær og de ledende befalingsmænd, der er ansvarlige for alvorlige og systematiske menneskerettighedskrænkelser i Rakhine.

2. Baggrund

Den nuværende krise i Myanmar's Rakhine-stat kommer oven på flere års anspændt forhold mellem buddhistiske rakhinere og muslimske rohingyaer, hvoraf sidstnævnte for manges vedkommende er statsløse og ikke har statsborgerskab. Situationen eskalerede, da den væbnede gruppe ARSA (Arakan Rohingya Salvation Army) i august 2017 angreb politi- og militærbaser i det nordlige Rakhine, hvorefter sikkerhedsstyrkerne iværksatte militære operationer, som har ført til omfattende overgreb på civilbefolkningen.

FN skønner, at ca. 680.000 rohingyaer siden d. 25. august 2017 er flygtet til Bangladesh. Flygtningene i Bangladesh beretter om grove menneskerettighedskrænkelser begået af Myanmar's sikkerhedsstyrker, herunder drab, voldtægt og afbrænding af landsbyer. FN's Højkommissær for Menneskerettigheder har udtalt, at det ligner etnisk udrensning og antydnet, at der kan være elementer af folkedrab.

Danmark har sammen med andre medlemslande arbejdet for stærke udmeldinger fra EU om behovet for en uvildig undersøgelse af anklagerne om overgreb, så de skyldige kan stilles til ansvar. Den 10. januar 2018 indrømmede Myanmar's militær for første gang at have deltaget i likvideringen af 10 rohingyaer uden rettergang, men Myanmar fortsætter med at nægte alle internationale aktører, herunder FN's Menneskerettighedskommissions "Fact-Finding Mission", adgang til området, ligesom Myanmar's regering d. 20. december 2017 besluttede at standse samarbejdet med FN's specialrapportør for menneskerettigheder i Myanmar. Myanmar og Bangladesh har henholdsvis den 23. november 2017 og 16. januar 2018 indgået aftaler om tilbagetagelse af flygtningene fra Rakhine, men man har endnu ikke påbegyndt processen. FN's Flygtningehøjkommissariat, UNHCR, har vurderet, at betingelserne for en frivillig, sikker og værdig hjemsendelse ikke er til stede.

Der har i EU været enighed om først og fremmest at øge presset på forsvarschefen og ledende militærfolk. Rådskonklusioner fra d. 16. oktober 2017 fastholdt den eksisterende våbenembargo og suspendede alle invitationer fra EU og medlemslandene til forsvarschefen og andre centrale militærfolk. Konklusionerne fastslog endvidere, at EU er parat til at overveje yderligere tiltag, hvis situationen ikke ændrer sig til det bedre. På rådsmødet ventes EU – bl.a. på dansk

foranledning – at opfordre den høje repræsentant til at foreslå målrettede tiltag over for ledende befalingsmænd i militæret.

3. Formål og indhold

Det forventes, at rådskonklusionerne vil invitere den høje repræsentant til at foreslå en række nye tiltag, der skal skærpe presset på Myanmars regering og militær, og sende et stærkt signal til den civile regering, herunder om at give adgang til FN's Fact-Finding Mission og en forlængelse samt evt. udvidelse af EU's eksisterende embargo på våben og militærudstyr til Myanmar. Rådet ventes også at drøfte muligheden for mere målrettede tiltag mod ledende militærfolk i Myanmars væbnede styrker, der er ansvarlige for alvorlige og systematiske menneskerettighedskrænkelser. Rådet ventes samtidig at opfordre til gennemførelsen af anbefalingerne fra Rakhine kommissionen samt at genbekræfte støtten til Myanmars demokratiske transitionsproces og i den kontekst også EU's fortsatte støtte til den nationale freds- og forsoningsproces såvel som til fortsatte reformer.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Vedtagelsen af rådskonklusionerne forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til, at EU vedtager rådskonklusionerne, der bl.a. lægger op til at styrke presset på Myanmars militær.

10. Regeringens generelle holdning

Der kan fra dansk side støttes op om vedtagelse af rådskonklusioner.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg på mødet den 20. juni 2016 til orientering.

4. EU's forhold til Cambodja

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 forventes vedtaget rådskonklusioner om EU's forhold til Cambodja. Rådskonklusionerne ventes at udtrykke dyb bekymring over den politiske og demokratiske situation i Cambodja. Rådskonklusionerne ventes også at opfordre til et review af EU's udviklingsbistand, ligesom der åbnes for evt. andre forholdsregler som selektive indrejseforbud. Endelig ventes rådskonklusionerne at opfordre til at overveje Cambodjas begunstigede handelsmæssige adgang til EU.

2. Baggrund

Cambodjas premierminister Hun Sen har været Cambodjas politiske leder i mere end 32 år (1985). Ved kommunevalget i juni 2017 fik Hun Sens parti CPP (Cambodian People's Party) ca. 51 % af stemmerne mod ca. 44 % til det ledende oppositionsparti CNRP (Cambodia National Rescue Party). Med udsigt til et mærkbart vælgersvigt til det kommende parlamentsvalg i juli i år, har Hun Sen og CPP derfor lanceret en række indgreb over for landets demokratiske institutioner. Oppositionslederen, Kem Sokha, blev i september 2017 fængslet på et meget tyndt grundlag, og oppositionspartiet, CNRP, er blevet erklæret ulovligt og tvangsopløst, hvormed 118 oppositionsparlamentarikere, politiske græsrodder og kommunalpolitikere uden nærmere grundlag er blevet udelukket fra politik i 5 år. CNRP er blevet frataget sine netop vundne 489 borgmesterposter (ud af landets i alt 1646). Flere frie medier er tvangslukket, og flere, både lokale og internationale NGO'er, som arbejder med demokratiudvikling og menneskerettigheder, er under pres.

Der er fra det internationale samfund stor bekymring over situationen i landet, og mange lande, herunder Danmark, har på forskellig vis givet udtryk for stor bekymring og opfordret Hun Sen til at give plads til en fri presse og demokratiske institutioner. USA har etableret indrejseforbud for ledende aktører fra regeringen eller relationer til regeringen og deres familier og vil forventeligt søge international opbakning hertil blandt ligesindede lande. EU har – i lighed med USA – trukket sin støtte til den nationale valgkomité, idet et kommende parlamentsvalg under de eksisterende vilkår hverken ville være legitimt, fair eller frit. Også FN's særlige rapportør har flere gange udtalt sig med stor bekymring om menneskerettighedssituationen i Cambodja.

Hidtil har Hun Sen ikke rystet på hånden trods kritik fra omverdenen. 2018-valget har ikke brug for international anerkendelse, støtte eller indblanding, har Hun Sen udtalt. Samtidig har både Kina og Rusland tilkendegivet finansiell opbakning, skulle der mangle finansiering efter, at bl.a. USA og EU har trukket valgstøtten.

Det hører med til fortællingen om Cambodja, at landet over en årrække har haft flotte økonomiske vækstrater, hvilket bl.a. har medvirket til at løfte en stor del af befolkningen ud af ekstrem fattigdom.

Den danske bistand til Cambodja blev udfaset i 2012. Det danske repræsentationskontor i landet blev lukket i 2013. Flere danske NGO'er er til stede i Cambodja.

3. Formål og indhold

Rådskonklusionerne udtrykker EU's dybe bekymring over den politiske situation i Cambodja og den fortsatte undergravning af demokratiet. Konklusionerne kræver en øjeblikkelig løsladelse af oppositionslederen Kem Sokha, og at oppositionspartiet får dets pladser tilbage i parlamentet. Konklusionerne ventes ligeledes at opfordre EU-kommissionen til at overveje et review af EU's udviklingsprogrammer for sikre, at de fortsat bidrager til at sikre en demokratisk udvikling og respekt for menneskerettighederne. Rådskonklusionerne holder døren åben for at indføre andre målrettede forholdsregler, evt. i form af rejserestriktioner for ledende aktører og deres familier. Ligeledes ventes rådskonklusionerne at opfordre EU-kommissionen til at overveje EU's engagement i Cambodja i form af landets begunstigede handelsadgang til EU gennem "Everything But Arms" (EBA) programmet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Vedtagelsen af rådskonklusionerne forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til rådskonklusionerne.

10. Regeringens generelle holdning

Der kan fra dansk side støttes op om rådskonklusionerne.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

5. Venezuela

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 forventes en drøftelse af situationen i Venezuela. EU har vedtaget målrettede, fleksible og reversible restriktive tiltag, der indleder et gradvist sanktionsspor med det formål at give det venezuelanske styre øget incitament til at søge en fredelig, forhandlet løsning på den politiske og økonomiske krise i landet.

2. Baggrund

Venezuelas politiske og økonomiske kriser truer med også at udvikle sig til en humanitær krise, der potentielt kan true stabiliteten i nabolande. Efter i en årrække gradvist at have undermineret de demokratiske principper i landets politiske system, har styret den seneste tid accelereret sin undertrykkelse af den politiske opposition og sine brud på menneskerettigheder. Senest har styret ekskluderet store dele af den reelle opposition fra at deltage i kommende valg, herunder præsidentvalget som ventes afholdt i første halvår af 2018.

Den humanitære situation i Venezuela udvikler sig fortsat i negativ retning, og internationale organisationer melder om udbredt underernæring og mangel på mad og medicin. EU har siden sidste år gennem støtte til NGO-indsatser doneret omkring 2 millioner euro til humanitær hjælp i og omkring Venezuela med særligt fokus på projekter vedrørende ernæring, sundhed og adgang til rent drikkevand.

EU vedtog den 13. november 2017 at indlede et sanktionsspor imod Venezuela for at øge presset på Venezuelas regering for at indgå i reel dialog med oppositionen om en fredelig, forhandlet løsning. I første omgang vedtoges et forbud mod eksport til Venezuela af våben og udstyr, der kan anvendes til intern undertrykkelse, samt et juridisk grundlag for personspecifikke sanktioner i form af indrejseforbud og indefrysning af midler. I forbindelse med sanktionernes indførelse vedtog EU rådskonklusioner, der understreger bekymringen for udviklingen i Venezuela og endnu engang opfordrer regeringen til i dialog med oppositionen at finde en fredelig og politisk holdbar løsning på den politiske og økonomiske krise. Den 22. januar 2018 vedtog EU at indføre de personspecifikke sanktioner over for syv venezuelanske myndighedspersoner.

Venezuela udviste i slutningen af januar 2018 den spanske ambassadør i Caracas fra Venezuela. Som modsvar udviste Spanien kort efter tilsvarende den venezuelanske ambassadør fra Spanien.

USA har indført målrettede sanktioner imod 44 venezuelanske individer, herunder præsident Maduro, samt sanktioner imod visse finansielle aktiviteter med Venezuela. Handelsblokken MERCOSUR suspenderede i slutningen af 2016 Venezuelas medlemskab på baggrund af styrets brud på demokratiske principper.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. februar 2018 forventes der en drøftelse af det venezuelanske styres fortsatte underminering af demokratiske principper og undertrykkelse af

menneskerettigheder samt den fortsat forværrede humanitære situation i Venezuela. Derudover forventes den venezuelanske udvisning af Spaniens ambassadør i Caracas drøftet.

Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner eller yderligere sanktioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Ikke relevant.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til en fortsættelse af EU's linje, herunder fortsættelse af sanktionsregimet i form af målrettede, fleksible og reversible restriktive tiltag, samt en fortsættelse af EU's klare opfordringer til det venezuelanske styre om at gå i reel dialog med oppositionen for at finde en fredelig og politisk holdbar løsning på krisen.

10. Regeringens generelle holdning

Der bakkes fra dansk side op om, at EU fortsætter sin linje, herunder fortsættelse af sanktionsregimet i form af målrettede, fleksible og reversible restriktive tiltag, med henblik på at give det venezuelanske styre øget incitament til at søge en fredelig, forhandlet løsning. Det anses fra dansk side for vigtigt med målrettede og fleksible sanktioner, som kan udvides eller rulles tilbage i takt med udviklingen i Venezuela, og som ikke rammer civilbefolkningen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Indførelsen af sanktioner imod Venezuela blev forelagt for Folketingets Europaudvalg den 3. november 2017 til orientering.